

Cazul pensionarului din Glodeni spitalizat forțat într-o instituție psihiatrică va fi examinat de CtEDO

Recent, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova plângerea [Mihail Dogotar v. Republica Moldova \(nr. 12653/15 din 28 februarie 2015\)](#).

Mihail Dogotar este pensionar și fost inginer cu un stagiu de muncă de 45 de ani, care de mai mult timp se află în litigiu cu Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind nemulțumit de pensia pe care o are. Acesta își exprima nemulțumirea public la întreprinderile cu autoritățile sau întruniri publice.

Reclamantul s-a plâns Curții Europene a Drepturilor Omului în legătură violarea art. 5.1 din Convenție (reținerea ilegală) sub aspectul spitalizării sale forțate într-o instituție psihiatrică, pentru o perioadă de 7 zile, după ce a lovit peste față o membră a Guvernului din acea perioadă. Faptele au avut loc în luna mai 2014. Detalii [aici](#). Ca urmare a fost pornit un dosarul penal în baza art. 287 alin. 1 (huliganism).

În mai 2014, Procuratura Glodeni a numit prin ordonanță expertiza medico-legală psihiatrică ambulatorie în privința reclamantului. Potrivit reclamantului, două persoane îmbrăcate în civil care s-au prezentat drept polițiști au venit la el acasă și l-au rugat să meargă cu ei în orașul Bălți pentru desfășurarea acțiunilor procesual-penale. Ulterior, reclamantul a observat că automobilul în care era, de fapt se deplasa spre clădirea Spitalului de Psihiatrie din m. Bălți. Reclamantul s-a împotrivit să intre în clădirea spitalului, așa că a fost încătușat.

Mihail Dogotar spune că la momentul efectuării expertizei era

agitat pentru că a fost mințit, iar investigația era făcută contrar voinței sale. Ca rezultat, comisia a stabilit că suspectează demență sau amnezie. Doctorii au recomandat investigații suplimentare și efectuarea unei expertize psihiatrice în condiții de staționar.

Prin demersul Procurorului din iunie 2014 s-a solicitat judecătoriei Glodeni a dispune expertiza medico-legală, psihiatrico-psihologică staționară suplimentară în privința reclamantului. Procurorul nu a invocat careva motive speciale care ar explica necesitatea numirii expertizei psihiatrice. În ordonanță era menționat printre altele în calitate de justificare a expertizei psihiatrice *"cunoașterea cu certitudine de către reclamant a faptului că victima deținea funcția de Ministru al Muncii, Protecției Sociale și Familiei a Republicii Moldova"*.

Judecătoria Glodeni a examinat demersul procurorului în lipsa reclamantului iar avocatul desemnat ca să acorde asistență juridică garantată de stat a considerat necesar de a susține în instanța de judecată demersul procurorului, contrar intereselor clientului și fără a consulta poziția acestuia. Instanța a admis demersul procurorului și a dispus expertiza medico-legală, psihiatrico-psihologică staționară suplimentară în privința reclamantului în cadrul Spitalului Clinic de Psihiatrie din or. Codru, m. Chișinău.

În septembrie 2014 de reclamant s-au apropiat trei polițiști care i-au spus că "trebuie să-l aresteze" din motiv că există o decizie judecătorească care trebuie executată. Polițiștii l-au reținut forțat pe reclamant și l-au transportat la Spitalul Clinic de Psihiatrie or. Codru, mun. Chișinău – unde a fost internat forțat. În timpul aflării în Spitalul Clinic de Psihiatrie, reclamantul a fost supus examenelor medicale contrar voinței sale, prelevării de sânge și altor analize, diverselor proceduri medicale și muncii forțate. La fel, reclamantul a fost închis într-o secție cu alți pacienți care sufereau de boli mintale grave.

"Se pare că autoritățile Republicii Moldova nu și-au învățat lecția după ce în 2008 CtEDO a condamnat țara noastră în dosarul disidentului politic Gheorghe David, ([a se vedea David v. Moldova, no. 41578/05, 27 Noiembrie 2007](#)), trimis în 1987 la tratament psihiatric forțat de fostul șef al statului, Nicolae Timofti, pe când era judecător, dar și în alte cauze similare ([a se vedea Gorobet v. Moldova, no. 30951/10, 11 Octombrie 2011](#)). Ca și în alte cauze, în cauza Dogotar nu au existat temeieri rezonabile de a priva persoana de libertate. Circumstanțele cauzei ne fac să credem că acesta a fost privat de libertate pentru ai aplica o pedeapsă camuflată. Cauza dată scoate în evidență probleme grave legate de modul și procedura de dispunere și efectuare a expertizelor psihiatrice în ambulatoriu, dar și alte probleme legate de procedurile aplicate de polițiști în procesul de reținere, calitatea asistenței juridice, etc.", susține avocatul Asociației Promo-LEX, Vadim Vieru.

În decembrie 2016, judecătoria Glodeni i-a aplicat, lui Mihail Dogotar o amendă de 200 unități convenționale, în baza art. 287 alin. 1 (huliganism), dosar pornit în mai 2014. Hotărârea nu este definitivă și irevocabilă, aceasta a fost atacată cu apel.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului va emite o hotărâre pe acest caz după expedierea de către părți a observațiilor cu privire la admisibilitate și fondul cauzei.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md

Promo-LEX: În Moldova tortura costă o mie de lei

Asociația Promo-LEX este îngrijorată de faptul că infracțiunile de tortură sunt în continuare examinate ineficient de organele de drept din Republica Moldova. Termenele de examinare sunt excesiv de mari, iar tortionarii primesc pedepse minime.

La 15 Iunie 2017, judecătoria Cahul a pronunțat o sentință pe un caz de tortură și exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu. Trei angajați ai MAI au fost condamnați în baza art. 166/1 și 328 CP, fiindu-le stabilită pedeapsa de trei ani și șase luni de închisoare cu suspendare condiționată și privarea dreptului de a ocupa funcții pe un termen de 7 ani. Instanța a acordat părții vătămate un prejudiciu material de 554 lei și un prejudiciu moral de 1000 lei.

La data de 21.04.2010, N.S., aflându-se la o cafenea din preajma unei stații Peco din r-ul Taraclia, s. Balabanu, a fost somat să se deplaseze cu 3 angajați ai MAI, CP Taraclia la spital pentru testarea medicală a stării de ebrietate. Domnul N.S. a refuzat, din motiv că nu se alfa la volanul mijlocului de transport ci în cafenea. Angajații MAI, aplicând forța și fără a întocmi vreun act procesual, l-au transportat forțat la sediul secției de poliție, iar ulterior la Comisariatul de poliție Taraclia, fiind astfel privat ilegal de libertate timp de mai mult de 8 ore.

Domnului N.S. i-au fost puse cătușe la mâini și picioare fără nici un temei legal, chiar dacă acesta are grad sever de dizabilitate, având proteză la piciorul stâng. Reieșind din probele prezentate de procurori, între orele 17-00 și 20-00, lui N.S. i-au fost aplicate multiple lovituri cu mâinile, picioarele și mijloace de aplicare a forței. Ulterior acesta a

fost transportat forțat la Spitalul raional pentru testare medicală a gradului de alcoolemie, și contrar voinței sale i-au fost prelevate mostre de sânge. În cazul refuzului de a trece expertiza medicală pentru stabilirea gradului de alcoolemie, angajații poliției sunt obligați să întocmească un proces-verbal (art.273 CPP) în care să relateze circumstanțele refuzului, însă nu sunt în drept să oblige persoana la testare medicală.

N.S. a depus mai multe plângeri împotriva acțiunilor angajaților MAI, iar dosarul penal intentat împotriva lor a fost examinat timp de 5 ani la faza de urmărire penală și 2 ani la faza de examinare judiciară, în total peste 7 ani.

Potrivit Avocatului Asociației Promo-LEX, Dumitru Sliusarenco: *"Interzicerea torturii și tratamentelor inumane sau degradante reprezintă unul din drepturile absolute, garantate de convențiile și tratatele internaționale, care nu poate fi încălcat niciodată, sub nici o formă, indiferent de justificare. Cu regret, autoritățile din R. Moldova încă întâmpină dificultăți în investigarea și sancționarea a astfel de cazuri, deși Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în repetate rânduri, a condamnat Moldova pe cauze similare. Urmărirea penală ineficientă, termenele excesive de examinare și sancțiunile mici reprezintă aspectele de bază la care autoritățile rămân restante. O altă problemă mare este reabilitarea părții vătămate și asigurarea unei satisfacții echitabile, suma de 1000 lei prejudiciu moral, stabilită în acest caz este derizorie, fiind de fapt o insultă la adresa persoanei care a suferit, atât în urma comportamentului abuziv al organelor de drept, cât și pe parcursul a 7 ani de examinare a dosarului".*

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md

Dezbateri regionale PRO sau CONTRA modificării sistemului electoral: Cetățenii întrebă – politicienii răspund

În perioada 16-28 iunie, Asociația Promo-LEX va desfășura o **serie de 6 dezbateri regionale** pe subiectul oportunității și conținutului reformei sistemului electoral în Republica Moldova. Conștientizând importanța reformei, impactul pe care-l poate avea asupra tuturor cetățenilor Republicii Moldova și asupra clasei politice, dar și pentru a evita monopolizarea dezbaterilor doar în Chișinău, **Promo-LEX a creat o platformă neutră de dezbateri pentru a discuta pe larg subiectul schimbării sistemului electoral.**

Dezbaterile vor fi cu public în sală, fiind așteptați să

participa cetățeni interesați de acest subiect, autoritățile publice locale de nivel I și II, dar și susținătorii partidelor din teritoriu. Astfel, participanții vor avea posibilitatea de a acorda întrebări simpatizanților, dar și opozițiilor modificării sistemului electoral. În Edineț, Bălți, Cahul, Anenii Noi, Ungheni și Comrat reprezentanții partidelor care susțin sau se opun modificării sistemului electoral se vor întâlni față în față cu cetățenii pentru a le comunica argumentele pro și contra oportunității dar conținutului reformei electorale.

The poster is titled "DEZBATERE PUBLICĂ REGIONALĂ" (Regional Public Debate) and is held in Edineț on June 16, 2017, at 10:00 AM, at the Casa de Cultură Din Or. Edineț. The main topic is "REFORMA SISTEMULUI ELECTORAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA" (Electoral System Reform in the Republic of Moldova). It features a central graphic with two podiums labeled "PRO" and "CONTRA" under the heading "VOR PARTICIPA" (We will participate). The "PRO" side lists PDM (Partidul Democrat din Moldova) and PSRM (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova). The "CONTRA" side lists PAS (Partidul Acțiunii și Solidarității), PDPA (Partidul „Platforma Democrată și Adună”), and PCRM (Partidul Comuniștilor din Republica Moldova). Below the graphic, it says "POȚI ADRESA O ÎNTREBARE LA RUNDA MICROFONUL DESCHIS!" (You can address a question during the open microphone round!). The slogan "VINO să discutăm despre tipurile de sisteme electorale existente, aspectele lor pozitive și negative și despre inițiativele legislative privind trecerea la sistemul de vot uninominal și mixt parțial." (Come, let's discuss the existing types of electoral systems, their positive and negative aspects, and legislative initiatives regarding the transition to a semi-proportional and semi-majoritarian system) is at the bottom left. The bottom right says "TE AȘTEPTĂM!" (We are waiting for you!) and mentions the event is organized by Promo-LEX.

Invitația de a participa la dezbaterile regionale a fost transmisă partidelor politice și deputaților care susțin reforma sistemului electoral și au votat în prima lectură proiectul de lege nr.60 (PDM, PSRM și Grupul Popular European) și formațiunilor politice care prin declarația comună publică s-au opus modificărilor sistemului electoral (PCRM, PLDM, PAS, PPDA, PPPN). La moment și-au exprimat deschiderea și au confirmat participarea reprezentanților la dezbateri PDM, PSRM, PCRM, PPDA și PAS.

Astfel, Promo-LEX își propune să contribuie la informarea cetățenilor și actorilor politici despre tipurile sistemelor electorale, aspectele pozitive și negative ale fiecărui tip de sistem electoral, precum și inițiativele legislative votate în primă lectură de Parlament privind trecerea la sistemul de vot

uninominal și mixt paralel. Aceste evenimente au rolul de a amplifica discuțiile din societate pe subiectul reformei sistemului electoral prin oferirea posibilității de a prezenta viziuni contradictorii a diferitor partide politice despre oportunitatea, avantajele și dezavantajele modificării sistemului electoral din Moldova.

De asemenea, pentru a contribui la cunoașterea imparțială și cât mai profesionistă a subiectului, un reprezentant Promo-LEX va prezenta în cadrul acestor dezbateri rezultatele Studiului "Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova", realizat de experții internaționali **Mette Bakken, Norvegia și Adrian Sorescu, România**, la comanda Promo-LEX.

Graficul dezbaterilor:

1. 16 iunie, ora 10:30, Edineț (Casa de cultură din Edineț),
2. 21 iunie, ora 10:30, Comrat^[1] (Sala de festivități a Universității de Stat din Comrat),
3. 23 iunie, ora 10:30, Bălți, (Sala Polivalentă, Bloc 1 a Universității Alecu Russo din Bălți),
4. 24 iunie, ora 10:30, Cahul (Sala mare a Consiliului Raional),
5. 27 iunie, ora 10:30, Anenii Noi (Sala de ședințe a Consiliului Raional, etaj III) și
6. 28 iunie, ora 14:00, Ungheni (Sala de ședințe a Primăriei).

Toate cele 6 dezbateri vor fi difuzate live pe platforma www.privesc.eu și pe pagina www.facebook.com/promolex.md. Aceste dezbateri regionale vor fi susținute la nivel central printr-o serie de dezbateri organizate de Asociația Promo-LEX în parteneriat cu Radio Moldova.

Dezbaterile regionale pe subiectul reformei sistemului electoral sunt organizate în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, implementat de Asociația

Promo-LEX, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

[\[1\]](#) Vorbitorii sunt liberi să discute în limbile română sau rusă, traducerea nu este asigurată

APEL privind desfășurarea transparentă a concursului pentru suplinirea pozițiilor în cadrul Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor precum și urgentarea asigurării funcționării efective a acesteia

ANDRIAN CANDU

Președintele Parlamentului Republicii Moldova

ȘTEFAN CREANGĂ

Președintele Comisiei Parlamentare Economie, Buget și Finanțe

Deputații Parlamentului Republicii Moldova

APEL

privind desfășurarea transparentă a concursului pentru suplinirea pozițiilor în cadrul Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor precum și urgentarea asigurării funcționării efective a acesteia

Pe parcursul ultimilor doi ani sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova a trecut printr-o serie de transformări importante, care sunt însă puse în pericol de tergiversarea recrutării consilierilor și conducerii Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor.

La 1 mai 2016 a intrat în vigoare noua Lege a achizițiilor publice, Nr. 131, care, fiind elaborată cu suportul experților europeni, a adus o serie de îmbunătățiri de ordin legal pentru procesul achizițiilor publice, astfel, fiind aliniat la acquis-ul comunitar. Această lege prevede și crearea unei entități separate responsabile de soluționarea contestațiilor, care, erau anterior soluționate în cadrul Agenției Achiziții Publice, fapt care crea premise pentru conflicte de interes în cadrul Agenției, care aproba procedurile de achiziții prin controlul ex-ante, și totodată lua decizii în cazul contestațiilor. În varianta inițială a legii, autoritatea respectivă urma să fie creată în subordinea Ministerului Finanțelor. Mai târziu însă, inclusiv la insistența comunității internaționale, legea a fost modificată (la 23.09.2016), astfel încât Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor să fie o autoritate independentă de executiv, în subordinea directă a Parlamentului.

Concursul pentru alegerea candidaților la funcția de consilieri (alături de director general și director general adjunct) ai Agenției noi a fost lansat la 23.12.2016, iar la 1 februarie 2017, Comisia Parlamentară Economie, Buget, Finanțe a publicat o decizie privind admiterea unor candidați la concurs. Prima audiere a candidaților admiși a avut loc la 28 februarie. A doua, la 13 martie, iar a treia, este planificată

pentru 14 iunie curent. Nu este clar din ce motiv s-a târăgănat atât lansarea concursului (din septembrie pînă în decembrie), iar apoi desfășurarea de trei ori a audierilor în Comisie într-un interval de 4 luni. Pe pagina Parlamentului nu a fost publicat nici un proces verbal al ședințelor Comisiei de specialitate în cadrul cărora au avut loc audierile. Iar participarea publicului la aceste audieri nu este permisă, dat fiind faptul conform punctului 17 din Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului deschis pentru selectarea candidaților la funcțiile de Consilier pentru soluționarea contestațiilor al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, aprobat prin Decizia Comisiei Economie, Buget și Finanțe, nr.646 din 21.12.2016, audierea candidaților admiși se va efectua în cadrul unei ședințe închise a Comisiei.

Și mai grav este că această tergiversare se întîmplă în condițiile unui vid de competență în ceea ce privește soluționarea contestațiilor. Deja mai mult de un an (începînd cu 1 mai 2016), agenții economici nesatisfăcuți de modul în care a fost desfășurată procedura de achiziție nu au decît calea judiciară pentru a-și apăra interesele, însă aceasta consumă foarte mult timp și resurse.

Se crează astfel impresia că acest vid de competență a fost creat oarecum intenționat, sau, odată observat, a fost lăsat ca atare. Altfel, Agenția ar fi început să funcționeze încă la începutul anului, sau, dacă, din motive justificate acest lucru nu ar fi fost posibil, vidul de competență putea fi soluționat prin adoptarea unor măsuri tranzitorii temporare, de altfel, specifice majorității legilor nou adoptate.

În contextul celor expuse mai sus, semnatarii prezentului Apel solicită Parlamentului Republicii Moldova să:

– **Asigure un concurs transparent și corect pentru suplinirea funcțiilor de consilier, director general și director general adjunct al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, cu publicarea informației despre**

etapele desfășurării concursului și rezultatele fiecărei etape pe pagina web a Parlamentului;

– Urgenteze procesul de creare a noii structuri și să asigure funcționarea efectivă a acesteia, în viitorul cel mai apropiat posibil, evitînd tărăgănări nejustificate.

Semnatar:

1. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)
2. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
3. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale «Viitorul» (IDIS Viitorul)
4. Serghei Merjan, expert achiziției publice
5. Transparency International Moldova
6. Centrul pentru Politici și Reforme din Moldova (CPR Moldova)
7. Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)
8. Centrul de Investigatii Jurnalistice din Moldova (CIJM)
9. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT)
10. «Torent Plus» S.R.L.
11. Asociația Promo-LEX

Analiză – Este oare atractivă cetățenia Republicii Moldova pentru militarii ruși din

regiunea transnistreană? Cât de ușor poate fi obținută?

La data de 26.05.2014. la Curtea Constituțională a Republicii Moldova, a fost înregistrată sesizarea privind interpretarea dispozițiilor art. 11 din Constituția Republicii Moldova. Obiectul sesizării se referea la faptul dacă dislocarea pe teritoriul Republicii Moldova a trupelor militare ale unor state sau sub mandat internațional contravine sau nu prevederilor art. 11 din Constituție.

Această sesizare nu a rămas neobservată de administrația de la Tiraspol, astfel la data de 24.10.2016 a fost înaintat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol proiectul de lege cu privire la modificarea *Legii privind cetățenia Republicii Moldovenești Nistrene*, care printre altele elimina până la absurd anumite condiții obligatorii de obținere a „cetățeniei Republicii Moldovenești Nistrene”.

Ulterior, la data de 2 mai 2017, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a pronunțat Hotărârea nr. 14 privind interpretarea articolului 11 din Constituție (*neutralitatea permanentă a Republicii Moldova*), confirmând în acest sens neconstituționalitatea dislocării pe teritoriul Republicii Moldova a oricăror trupe sau baze militare, conduse și controlate de către state străine.

După pronunțarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 14 din 02 mai 2017, administrația de la Tiraspol, prin intermediul ultimelor modificări legislative din 31 mai 2017, „a oficializat” acel mecanism artificial înaintat la 24.10.2016, care are scopul de a facilita la maximum obținerea „cetățeniei Republicii Moldovenești Nistrene” de către cetățenii Federației Ruse care sprijină necondiționat și/sau fac parte din forțele armate ruse (*cetățeni ruși care își satisfac serviciul militar de cel puțin un an în organele de*

menținere a păcii, inclusiv în grupul operațional al trupelor rusești staționate în regiunea transnistreană, precum și reprezentanți ai procuraturilor și ale altor organe de stat din Federația Rusă).

De asemenea, prin aceste modificări legislative au fost eliminate și anumite condiții generale de obținere a „cetățeniei transnistrene”, cum ar fi: cunoașterea limbii, refuzul în deținerea unei alte cetățenii și prezența unor surse legale de venit.

Ca urmare a acestor modificări, administrația de la Tiraspol insistă asupra rămânerii forțelor armate rusești pe teritoriul din stânga Nistrului prin acordarea „cetățeniei transnistrene”. Astfel sunt create premise prin care militarii străini vor putea ulterior să obțină destul de ușor cetățenia Republicii Moldova.

Impactul acestor modificări se va resimți în timp, or aceste măsuri vin să consolideze controlul efectiv al Federației Ruse asupra teritoriului din stânga Nistrului. Control efectiv, care pe de-o parte reprezintă un obstacol evident în reintegrarea Republicii Moldova, iar pe de altă parte datorită caracterului nelegitim și samavolnic al acestuia, generează în final violări constante ale drepturilor omului pentru cetățenii Republicii Moldova, care locuiesc în regiunea transnistreană.

Mai mult ca atât, din cauza imposibilității verificării veridicității informațiilor „oficiale” provenite din regiunea transnistreană, riscul de manipulare a acestor date în scopul obținerii în mod fraudulos a cetățeniei Republicii Moldova, este foarte ridicat.

Astfel, ultimele modificări ale „cadrelor normative”, efectuate de administrația de facto au capacitatea să compromită eforturile de a asigura securitatea Republicii Moldova, inclusiv prin posibilitatea de a oferi cetățenia Republicii

Moldova militarilor ruși. Cetățenia Republicii Moldova ar putea fi atractivă pentru militarii ruși sau alte persoane din Federația Rusă ori spațiul CSI și datorită regimului liberalizat de vize cu Uniunea Europeană, fapt ce ar crea anumite situații dificile nu numai pentru securitatea Republicii Moldova dar și pentru relația cu Uniunea Europeană.

Pentru că autoritățile constituționale nu dispun de toate datele complete și veridice privind persoanele aflate la 1 ianuarie 1990 în teritoriul controlat astăzi de administrația de facto de la Tiraspol și nici cele privind persoanele născute în ultimii 27 ani, recomandăm instituirea unor filtre suplimentare la procedurile de acordare a cetățeniei Republicii Moldova locuitorilor din estul țării, tocmai pentru a evita situații de acest gen.

Pentru detalii contactați: Ion Manole, Director executiv Asociația Promo-LEX, Tel: 0 22 45 00 24, GSM: 069070800, e-mail: ion.manole@promolex.md

Infografic – Dreptul la educație pentru elevii școlilor cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană

Dreptul la educație

pentru elevii școlilor cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană

După adoptarea, în anul 1994, de către administrația de la Tiraspol a legii care prevedea sancțiuni penale pentru folosirea alfabetului latin în școli, părinții au ajuns în fața unei dileme: fie să-și educe copiii într-un mod considerat ilegal, fie să-și încredințeze unui sistem educațional care i-ar priva de abilități educative funcționale.

Pe parcursul anilor administrația locală a supus părinții, elevii și profesorii școlilor cu predare în grafia latină intimidărilor, inclusiv a dispus închiderea școlilor care au sfidat interdicția. Părinții copiilor care frecventau aceste școli au fost amenințați cu decăderea din drepturile părintești și cu pierderea locurilor de muncă. Copiii au fost împuși să învețe în edificii lipsite de condiții adecvate și unde electricitatea și apa au fost deconectate intenționat.

Numărul de elevi în anul școlar 2016-2017

Cele 8 instituții cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană

LT Evrika, Ribnița
LT Alexandru cel Bun, Bender
Gimnaziul Internat, Bender
LT Ștefan cel Mare,
Gîgrioropol Gimnaziul Corjova
LT Mihai Eminescu,
Dubăsari Gimnaziul Roghi
LT Lucian Blaga -Tiraspol

1329

elevi au fost înscrși în cele 8 instituții de învățământ

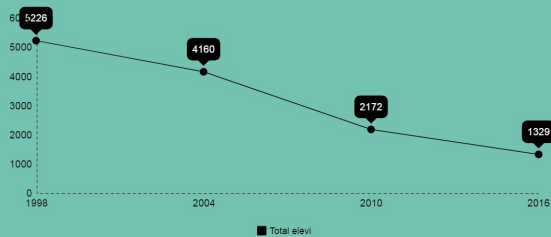
Una din cele mai grave probleme cu care s-au confruntat și continuă să se confrunte reprezentanții celor 8 instituții de învățământ este încălțarea dreptului la libera circulație

Dinamica numărului de elevi în perioada anilor 1998 - 2016

Numărul de elevi este în continuă scădere

1998 → 2016 -75%

La 19 octombrie 2012, Marea Cameră a Curții Europene pentru Drepturile Omului a pronunțat în sedința deschisă Hotărârea în cauzele Cătan și alții 27 c. Moldova și Rusia, Caldare și alții 42 c. Moldova și Rusia, Cercavachi și alții 88 vs. Moldova și Rusia.

Astfel, înalta Curte a recunoscut violarea Articolului 2 Protocol 1 – Dreptul la Educație în raport cu Federația Rusă. În același timp, Curtea a stabilit că Republica Moldova nu se face vinovată de violarea dreptului la educație în cauzele date.

Curtea acordă cu titlu de prejudicii morale reclamantilor 1 milion și douăzeci de mii Euro și 50 mii Euro cu titlu de costuri de reprezentare.

Cu toate acestea până în prezent decizia Curții Europene pentru Drepturile Omului nu a fost executată de către Federația Rusă

Ce impact poate avea încălțarea unui drept?

Este necesară monitorizarea în locurile de detenție din stânga Nistrului și acordarea satisfacției echitabile, în calitate de prejudiciu moral, constată avocații Promo-LEX în baza celor mai recente Hotărâri CtEDO

La 30 mai 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a publicat Hotărârile în trei cauze reprezentate de către Asociația Promo-LEX. Două dintre cauze (Vardanean c.

Moldova și Rusia și Apcov c. Moldova și Rusia) se referă la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, iar unul (Grecu c. Republica Moldova) se referă la dreptul de a nu fi supus torturii și tratamentelor inumane, încălcat de autoritățile constituționale.

Prima cauză se referă la jurnalistul Ernest Vardanean, care în aprilie 2010 a fost „arestat” de către reprezentanții miliției fiind acuzat de spionaj. După 7 luni de investigații și mai multe ședințe închise de judecată, la care nu au avut acces nici membrii familiei și nici avocatul acestuia, Alexandru Postica, reprezentant al Asociației Promo-LEX, Ernest Vardanean a fost condamnat la 15 ani de închisoare cu regim sever. Acesta a fost eliberat în mai 2011, după ce a fost grațiat de către Igor Smirnov.

Potrivind Hotărârii CtEDO, Federația Rusă a fost găsită vinovată de violarea art. 5 alin 1 (dreptul la libertate și siguranță) și art. 6 alin 1 (dreptul la un proces echitabil) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și familiei). Curtea a dispus încasarea în favoarea reclamantilor suma prejudiciilor 37 000 EURO și 4 000 EURO (costuri și cheltuieli).

În cea de a doua cauză, reclamantul Sergiu Apcov, deținut în perioada 2005-2012, s-a plâns în fața curții privind condițiile proaste de detenție. Printre altele, reclamantul susține că a fost infectat cu HIV în perioada detenției, iar asistența medicală corespunzătoare nu i-a fost acordată.

Federația Rusă a fost găsită vinovată de violarea art. 3 (interzicerea torturii) 5 alin 1 (dreptul la libertate și siguranță) și art. 6 alin 1 (dreptul la un proces echitabil). Curtea a dispus încasarea în favoarea reclamantului suma prejudiciilor 40 000 EURO și 3 000 EURO (costuri și cheltuieli).

Referindu-se la cele două cauze, dar și la [cauza Eriomenco](#), Hotărâre pronunțată de CtEDO acum 3 săptămâni, Alexandru Postica, Directorul Programului Drepturile Omului a subliniat faptul că deși cauzele se referă la perioada anilor 2007-2010 problema condițiilor de detenție și neacordarea asistenței medicale în locurile de detenție din stânga Nistrului rămâne o problemă actuală.

“Venim cu un apel către autoritățile Republicii Moldova de a întreprinde toate acțiunile necesare, în special în formatul de negocieri, de a aduce în discuție subiecte privind monitorizarea locurilor de detenție și accesul în aceste locuri pentru experți internaționali, precum și acordarea asistenței medicale persoanelor care au nevoie de aceasta”, a declarat Alexandru POSTICA.

În cauza Grecu c. Republica Moldova, reclamanta Tatiana Grecu a fost arestată în februarie 2002 și eliberată după constatarea de către instanțe a ilegalității arestului. Reclamant a depus o plângere împotriva poliției privind aplicarea tratamentelor inumane și degradate în perioada de detenție. Deși instanțele naționale au constatat încălcarea drepturilor sale în temeiul Convenției Europene pe toate capetele acușării, suma despăgubirilor s-a limitat la 3 200 EURO. Lipsa satisfacției echitabile a fost contestată în fața Înaltei Curți de la Strasbourg.

Republica Moldova a fost găsită vinovată de violarea art. 3 (interzicerea torturii) 5 alin 1 (dreptul la libertate și siguranță). Curtea a dispus încasarea în favoarea reclamantei suma prejudiciilor 11 800 EURO și 840 EURO (costuri și cheltuieli).

Potrivit constatărilor Curții Europene, nu este suficientă recunoașterea violării unor drepturi, dar este important acordarea satisfacției echitabile, în calitate de prejudiciu moral, susține avocatul Promo-LEX, Vadim VIERU.

“Instanțele naționale nu ar trebui să aibă rolul de instanțe care protejează bugetul de stat, dar pe cel stabilit și de constituție și anume de a face justiție, iar atunci când faci justiție trebuie să acorzi satisfacții echitabile și corecte” a mai declarat Vadim VIERU, avocat Promo-LEX.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373

22) 450024, e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md

Republica Moldova devine membru deplin al Curții Penale Internaționale la 16 iunie curent, implementând acordurile acesteia

După votarea în Parlamentul Republicii Moldova a legii pentru aderarea Republicii Moldova la **Acordul privind Privilegiile și Imunitățile Curții Penale Internaționale** (APIC) și după publicarea acesteia în Monitorul Oficial, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a depus la 17 mai instrumentul de aderare pe lângă Secretarul General al ONU. Peste 30 de zile de la depunere (16 iunie 2017) acesta va intra în vigoare și din acest moment Republica Moldova devine membru deplin al Curții Penale Internaționale.

Salutăm aprobarea acestei legi și aderarea Republicii Moldova la Acordul privind Privilegiile și Imunitățile Curții care

este un instrument important pentru securitatea internațională. De asemenea, îndemnăm Guvernul și Parlamentul RM să depună eforturi pentru alinierea legislației naționale la prevederile Statutului de la Roma a Curții Penale Internaționale (CPI) cât mai curând.

Acordul pentru Privilegii și Imunități ale Curții oferă posibilitate funcționarilor, procurorilor și angajaților CPI să acționeze și să efectueze investigații pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

CPI este o instanță de justiție internațională cu caracter permanent și universal, cu sediul la Haga, a cărei misiune este de a judeca persoane care au comis genocid, crime de război, crime împotriva umanității și crime de agresiune. Amintim că, Republica Moldova a semnat Statutul de la Roma a CPI în anul 2000, însă a fost ratificat abia după zece ani – în 2010. Peste încă 7 ani a fost Moldova a aderat și la APIC.

Coaliția pentru Promovarea Statutului Curții Penale Internaționale.

**Experți internaționali:
Ajustările minore ale
actualului sistem electoral
pot corecta principalele
dezavantaje ale acestuia, iar**

o reformă radicală a sistemului electoral ar avea un impact profund asupra vieții politice și consolidării democrației în Moldova

La Chișinău a avut loc astăzi, 23 mai 2017, Conferința Internațională „Opțiuni și rațiuni în reformarea sistemului electoral din Republica Moldova.

Experiențe

„internaționale comparate”, organizată de Asociația Promo-LEX, care a adunat experți din Marea Britanie, Lituania, Georgia, Ucraina, Belarus, Armenia, Norvegia și România. Evenimentul a avut ca scop să contribuie la dezbaterile privind oportunitatea modificării sistemului electoral din Republica Moldova, prin analiza comparativă a impactului diferitor sisteme electorale aplicate în diferite contexte sociale, politice, culturale, etc.

În cadrul conferinței a fost prezentat studiul „Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova”, realizat de experții internaționali Mette Bakken, Norvegia și Adrian

Sorescu, România (vedeți prezentarea [aici](#)). Autorii studiului au încercat să răspundă la principala întrebare ce domină viața publică de la Chișinău în ultimele trei luni: *"În ce măsură modificarea sistemului electoral poate fi o soluție la nemulțumirea populației sau dacă ea poate îmbunătăți clasa politică și, dacă da, care sistem electoral ar aduce cele mai multe avantaje și cele mai puține dezavantaje?"*

În context, studiul a analizat argumentele pro și contra fiecărui sistem electoral: sistemul majoritar într-un singur tur de scrutin și sistemul mixt paralel (proiecte aflate în discuții în parlament), dar și sistemul electoral prin reprezentare proporțională în circumscripții regionale și sistemul mixt proporțional (cu compensare). Mai multe detalii cu referință la aceste sisteme electorale, inclusiv simularea rezultatelor alegerilor parlamentare din 2014 în baza acestora, găsiți în paginile 56-66 ale [Studiului](#).

În concluziile studiului, experții Mette Bakken și Adrian Sorescu afirmă că, deși sistemul electoral actual are și dezavantaje, modificările majore în structura acestuia pot avea un impact profund asupra vieții politice și consolidării democrației. În Moldova, nu este clar care ar fi rezultatul unei reforme radicale pentru trecerea de la un sistem electoral la altul. În acest sens, experții au formulat următoarele recomandări:

- **Adoptarea unui sistem electoral proporțional cu liste deschise**, în care partidele ar propune o listă prioritară de candidați, iar alegătorii ar avea un impact real asupra ordinii candidaților și, astfel, ar influența efectiv alegerea deputaților în parlament.
- Ar trebui să fie **instituite circumscripțiile electorale plurinomiale**. Instituirea circumscripțiilor electorale ar trebui să ia în considerare structurile administrative existente.
- **Pragul electoral** pentru partidele politice individuale ar trebui să fie **reduc la 3-4%**. În conformitate cu

uzanțele din Moldova, este posibil de utilizat un prag incremental pentru blocurile electorale.

- **Pragul legal pentru candidații independenți ar trebui desființat.** În locul lui ar trebui să fie aplicat un prag natural, determinat de alte caracteristici matematice ale sistemului electoral (formula electorală, mărimea circumscripției).
- În cazul adoptării unui sistem electoral proporțional cu liste deschise la nivel regional, **ar trebui examinată posibilitatea introducerii unui sistem cu două niveluri pentru a garanta proporționalitatea rezultatelor la nivel național.**
- **Eforturile reformei electorale, inclusiv ajustările în sistemul actual cu reprezentare proporțională, trebuie să acorde atenție modului în care schimbările ar putea influența cota de gen de 40%, introdusă recent.**
- În cazul în care Moldova își va schimba sistemul de alegere a reprezentanților în Parlament, **problema reprezentării minorităților va trebui să fie monitorizată cu atenție.**
- În cazul în care reforma electorală va implica împărțirea țării în circumscripții electorale, o soluție pentru Moldova ar fi înființarea circumscripțiilor electorale separate pentru cetățenii aflați în străinătate.
- În cazul în care reforma electorală va implica împărțirea țării în circumscripții electorale, iar regiunea Transnistreană rămâne sub controlul efectiv al autorităților locale, **decidenții politici ar trebui să examineze posibilitatea ca Parlamentul Republicii Moldova să funcționeze cu mandate vacante.**

Întregul Studiu „Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova”, realizat de experții internaționali Mette Bakken, Norvegia și Adrian Sorescu, România, poate fi descărcat de pe pagina promolex.md.

Pentru a putea vedea toate prezentările experților internaționali și discuțiile de la Conferința internațională „Opțiuni și rațiuni în reformarea sistemului electoral din Republica Moldova. Experițe internaționale comparate”, urmăriți înregistrarea evenimentului pe platforma privesc.eu: <http://bit.ly/2q7oXQ1>.

[PDF](#)

**Cele mai bune sisteme
electorale**